

Registratorn
Socialdepartementet

103 33 Stockholm

Bo för att leva (SOU 2007:103) – Seniorbostäder och trygghetsbostäder – Delbetänkande av Äldreboende- delegationen.

Riksförbundet PensionärsGemenskap – RPG – har beretts tillfälle att yttra sig över rubricerade delbetänkande.

De generationer som nu träder in i pensionsåldern gör att antalet 65 – 79- åringar ökar med 450 000 personer fram till 2015. Det är mer än den beräknade totala befolkningsökningen. Från och med 2020 ökar andelen 80-åringar och äldre i befolkningen särskilt de som är 85 år eller äldre vilket framgår av delbetänkandet.

I dag saknas bostäder och boendemiljöer väl anpassade till den åldrande människans behov. Mångfalden i människors levnadssätt och villkor innebär att det kommer att behövas bostäder med olika utformning och service och att boendalternativen behöver utvecklas med utgångspunkt från rullstolens och rullatorns förutsättningar. Bostäder med god tillgänglighet, service och ”rullatoravstånd” till affärs- och kulturcentrum samt kollektivtrafik och grönområde bidrar kraftigt till senareläggning av behov till ”vård- och omsorgsboende”, ny föreslagen beteckning för ”särskilt boende”.

Även om två tredjedelar av de nya pensionärerna bor i egnahem och är resursstarka kommer det ständigt att finnas ett behov av väl anpassade bostäder för lägre finansiellt rustade personer.

Äldredelegationen föreslår i huvudsak tre olika alternativ för bostäder anpassade till äldre olika behov:

”Seniorbostäder” inom ramen för kommunernas ansvar för den ordinära bostadsförsörjning.

”Trygghetsbostäder” som ett frivilligt åtagande för kommunerna, alternativt en skyldighet för kommunerna. I det senare fallet skall staten anvisa kriterierna för vilka som ska få ansöka till dessa.

”Vård- och omsorgsboende” nuvarande ”särskilt boende” omfattas av rätten till bistånd och är därmed en rättighet som den enskilde kan utkräva och som behovsprövas.

Vi anser att de föreslagna boendetyperna väl täcker behovet.

Beträffande ”trygghetsbostäder” anser vi att alternativet med ett för kommunerna frivilligt åtagande skall väljas. Vi tror att denna modell snabbare kommer att fylla behovet av denna typ bostäder och öppnar ökade möjligheter för viss samordning för byggandet av ”seniorbostäder”.

Delegationens tekniska definition som angetts för ”trygghetsbostäder” anser vi måste vara densamma även för ”seniorbostäder” eftersom det endast är behovet av viss omsorgspersonal som skiljer dessa boendeformer åt. Ett rätt konstruerat ”seniorhus” skall liksom ett ”trygghetshus” innehålla exakt samma tekniska utrustning. Bägge husen skall vara av typ brandceller, ett sovrum ytmässigt avpassat för sjukhussäng, trygghetslarm, timers för spis och ugn samt TV, våtutrymmen och kök anpassade för rullstol, alla kontakter 60 cm över golv. I bägge typerna av hus skall finnas gemensamhetslokaler med serveringskök samt gästrum.

Uppfylls kraven likartat för bägge dessa boenden skapas de bästa förutsättningarna för de boende att tryggt bo i sitt hem livet ut. Vi har erfarit att den sociala gemenskapen i dessa två boendeformer är i det närmaste ovärderliga.

Äldreboendedelegationen konstaterar att plan- och bygglagen, PBL, inte har utvecklats på det sätt som var tänkt när lagen infördes och hänvisar till att en utredning arbetar med förslag till de organisations- och författningsändringar som behövs. Delegationen påpekar dock att detta ligger utanför dess politikeruppdrag och nöjer sig med ett konstaterande att kommunerna i sitt arbete med samhällsplaneringen redan inom ramarna för gällande lagstiftning och ansvar kan utveckla sitt arbete för att äldre ska få tillgång till bostäder som underlättar och stödjer deras vardagsliv.

Vi anser att nuvarande regelverk i stort fungerar för planering och uppförande av ”särskilt boende”, men inte för delegationens förslag till ”seniorboende” och ”trygghetsboende”. Om dessa två boendetyper skall fungera måste de uppföras på ”rullatoravstånd” från köp- och kulturcentra samt kollektivtrafik och grönområde. I dag är det endast enstaka kommuner som har dessa nödvändiga kriterier med i sina översiktsplaner samt tar hänsyn till dem vid upprättande av detaljplaner. Skall föreslagna boendetyper ”senior- och trygghetsboende” få den behövliga funktion och framgång som delegationen förväntar sig måste enligt vår uppfattning ovan påtalade brister i PBL åtgärdas.

Utöver våra synpunkter på PBL anser vi att det är nödvändigt med ett särskilt tillägg i Boverkets byggregler, BBR, för byggnader innehållande ”senior- och trygghetsboende”. Detta tillägg skall innehålla krav på sovrum avpassat för sjukhussäng, våtutrymmen anpassade för rullstol, trygghetslarm, timers för spis och TV, bredband. Kraven skall även innehålla gemensamhetslokaler med serveringskök samt gästrum och brandcells-konstruktion av byggnaden.

Delegationen påpekar helt riktigt att det är mycket kostnadskrävande att installera hiss i äldre hus. Det krävs därför visst bidrag för att få ett brett genomslag av sådana installationer. För att uppfylla behovet av ”senior- och trygghetsboende” tror vi det är viktigare att i görligaste mån satsa på nyproduktion och ge den investeringsstöd motsvarande vad som krävs för hissinstallation i gammalt hus.

Vi har fått kännedom om att man inom några allmännyttiga bostadsbolag konstaterat att kostnaden är lägre för nyproduktion av "seniorhus" än ombyggnad av befintlig byggnad eftersom i det närmaste allt måste ändras i den gamla byggnaden utöver hissinstallationen. Den äldre byggnationen bör därför restaureras i enlighet med de produktiva generationernas krav.

Vi delar delegationens tankar beträffande Bostadstillägget för äldre, BTP.

Vi tror dock, vilket redan framförts, att någon typ av investeringsstöd måste finnas för "senior- och trygghetsboende" om byggherren uppfyller de krav som vi framfört. Utöver ovan redovisade tankar i samband med behandlingen av eventuellt hissbidrag tror vi att ett stöd för kostnaderna till framtagande av detaljplan och bygglovshandlingar skulle vara effektivt för en progressiv byggnation av denna typ av boende. Dessutom utövar ett sådant stödsystem tryck på upprättande av detaljplan och kontroll av teknisk byggstandard.

Riksförbundet PensionärsGemenskap

Birgit Karlsson
ordförande